

**МОНОГРАФИЧЕН ТРУД И ПУБЛИКАЦИИ НА ГЛ. АС. Д-Р АННА
ДИМИТРОВА ХРИСТОВА
(РЕЗЮМЕТА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК)**

Монографичен труд на тема: „Международноправни аспекти на правото на здравословна околна среда”, Благоевград, УИ „Неофит Рилски”, 2025 г., 181 с., ISBN 978-954-00-0426-6

РЕЗЮМЕ

Монографията се състои от три глави, които правят цялостно изследване на темата за международноправните аспекти на правото на здравословна околна среда от универсално до местно ниво.

Първа глава "Околната среда и правата на човека" полага солидните теоретични основи на изследването, като разглежда развитието на правото на здравословна околна среда в международните и регионалните инструменти.

Втора глава "Изменението на климата и правата на човека" се фокусира върху един от най-актуалните аспекти на екологичните предизвикателства и неговата връзка с правата на човека. Анализирани са новите инструменти за защита на правата на човека в контекста на климатичните промени и съдебната практика в тази област.

Трета глава "Местни измерения на правото на човека на здравословна и благоприятна околна среда" представлява логическото завършване на изследването, като се фокусира върху практическите аспекти на прилагането на това право на най-близкото до гражданите ниво - местното.

Особено успешно е решена връзката между втората и третата глава, където анализът на климатичните предизвикателства служи като естествен мост към разглеждането на местните измерения на екологичните права. Тази структурна организация позволява на читателя да проследи логиката на аргументацията и да разбере как глобалните предизвикателства се преломяват през местните реалности.

Най-значимият принос на монографията е концепцията за "зелен прочит" на Европейската харта за местно самоуправление представлява може би най-значимия

принос на монографията - практически инструмент за преосмисляне на съществуващите правни рамки в светлината на екологичните предизвикателства. Анализът на принципа на субсидиарност в контекста на екологичните права отваря нови перспективи за разбиране на оптималното разпределение на компетенциите между различните нива на управление. Доказва се, че екологичните проблеми изискват не централизирани решения, а координирани действия на всички нива, с особена роля на местните общности.

Ключови думи: здравословна околна среда, права на човека, съдебни спорове относно изменението на климата, местни добри практики, въпросите на околната среда

1. Христова, А., Нови тенденции в политиката на ЕС по изменение на климата, сп. „Международна политика“, 2014, бр. 1 и 2, с. 48 – 52. ISSN 2387-5373

РЕЗЮМЕ

В статията се анализират еволюцията и основните направления в европейската климатична политика през първото десетилетие на XXI век. Проследява се как Европейският съюз постепенно засилва ангажиментите си по отношение на намаляване на емисиите на парникови газове и се адаптира към климатичните промени – както чрез законодателни инструменти, така и чрез икономически стимули. Авторът разглежда ключови политики като системата за търговия с емисии (СЕП), регулаторните рамки за възобновяема енергия и енергийната ефективност, както и финансовите механизми за подкрепа на зелените технологии. Освен това тя акцентира върху растящата значимост на адаптационните стратегии: ЕС вече не се фокусира само върху смекчаването (mitigation), а все повече развива мерки за устойчивост пред последиците от изменението на климата – на национално и регионално равнище. Акцент се поставя върху институционалните предизвикателства, като баланса между националния суверенитет и общия европейски подход, както и ролята на европейските институции (Европейска комисия, Европейски парламент) в създаването и прилагането на климатичната политика. Статията прогнозира, че политиката на ЕС ще продължи да се интензифицира, като ще се разширяват и укрепват механизмите за финансиране, регулиране и сътрудничество, и че европейските тенденции могат да служат като модел за международни климатични инициативи.

Ключови думи: климатична политика на ЕС, парникови емисии, адаптация към климата, система за търговия с емисии (СЕП), институционално сътрудничество

2. Христова, А., Опазването на околната среда – основно направление в дейността на ООН, Сборник с научни публикации от Международна научна конференция „ООН: исторически традиции и съвременно право“, УИ „Неофит Рилски“, 2015, с. 460 - 465

РЕЗЮМЕ

Статията анализира ролята на Организацията на обединените нации като глобален институционален механизъм за формулиране и прилагане на политики в областта на опазването на околната среда. Авторът проследява историческото развитие на екологичните инициативи в рамките на ООН, започвайки от конференцията в Стокхолм през 1972 г., през Декларацията от Рио (1992), до Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и последващите ѝ протоколи. Тя разглежда ролята на специализираните органи като Програмата на ООН за околна среда (UNEP), които подпомагат координацията на международните действия, изработването на стандарти и насърчаването на устойчиво развитие.

Акцент се поставя върху значението на многостранното сътрудничество и принципите на международното екологично право, включително принципите за устойчиво развитие, превенция, „замърсителят плаща“ и общата, но диференцирана отговорност. Авторът подчертава, че ООН не само създава нормативна рамка, но и стимулира държавите за прилагане на конкретни политики чрез финансови и технологични механизми, както и чрез повишаване на обществената осведоменост. Отбелязана е и ролята на ООН при свързването на екологичните проблеми с теми като мир, сигурност, права на човека и икономическо развитие.

В заключение, авторът аргументира, че екологичната дейност на ООН придобива все по-стратегическо значение в условията на глобални климатични промени и екологични кризи, като се превръща в ключов фактор за устойчивото развитие и международната сигурност.

Ключови думи: Организация на обединените нации, международно екологично право, устойчиво развитие, климатична политика

3. Belova, G., & Hristova, A., Some problems related to the “human embryo” in the European Union Law. In International conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, Vol. 22, No. 2, 2016, pp. 292-297.

РЕЗЮМЕ

Статията е посветена на темата за човешкото достойнство - човешките ембриони и правната рамка, която те регулират в ЕС: Хартата на основните права на Европейския съюз и практиката на Съда на ЕС. За целта авторите разглеждат преди всичко Директива 98/44 на ЕС, регламентираща правната закрила на биотехнологичните изобретения, която има за цел да балансира достойнството и почтеността на хората с необходимостта да се запази социалната функция на патентите като вектор за конкурентоспособността на европейската биотехнологична индустрия. Анализират се две ключови дела на Съда на ЕС, като и двата отразяват развитието на Съда на Европейския съюз относно съдебната практика на Европейския съюз относно патентите за стволови клетки, а именно дело C-34/10 *Oliver Brüstle* срещу *Грийнпийс е. V.* и дело C-364/13 *International Stem Cell Corporation*. Статията разглежда и европейската гражданска инициатива „Един от нас“, която има за цел да осигури правна защита на достойнството, правото на живот, както и на целостта на всяко човешко същество от зачеването му в онези области от компетентността на ЕС, където тази защита има особено значение.

Ключови думи: човешко достойнство, човешки ембрион, патенти за стволови клетки, съдебна практика на ЕС

4. Христова А., Белова Г., (2016) Актуални проблеми, свързани с лицата без гражданство – В: сп. „Право, политика, администрация“, т.3, бр. 4/2016 г. ISSN 2367-4601

РЕЗЮМЕ

Въпросите, свързани с лицата без гражданство, са част от големия проблем за защитата на правата на човека както в пределите на съответната държава, така и в рамките на международното право. Състоянието на „безгражданство“ е въпрос, който следва да бъде разрешаван съвместно от регионалните и универсални международни организации. През XXI век нарастват случаите на лица без гражданство по света и все по-широко се осъзнава необходимостта от защита на правата на човека в този важен и значим аспект.

Ключови думи: права на човека, безгражданство, дискриминация, равенство, международни организации

5. Hristova, A., Some issues connected with the international environmental law, International policy, XV/2019 (1), pp. 111-114.

РЕЗЮМЕ

Тази статия разглежда предизвикателствата пред процесите на трансформиране на моделите на икономическо управление в съответствие със стандартите и нормите на нисковъглеродна и енергийно ефективна икономика, установени от Международното право за околната среда. В този смисъл се посочват проблемите, свързани с различните нива на технологично развитие и се предлага въвеждането на по-гъвкав и реалистично прилаган индивидуален подход, отговарящ на реалното състояние на даден регион. Обръща се внимание на мерките и програмите за енергийна ефективност на територията на ЕС и Република България.

Ключови думи: международно екологично право, нисковъглеродна и енергийно ефективна икономика, енергийна ефективност.

6. Hristova A., Georgieva G., *New Research and Technology Development: Some Legal and Ethical Issues*, Kutafin University Law Review, 2017; Volume 4, Issue 2: pp. 388-397. DOI: <https://doi.org/10.17803/2313-5395.2017.2.8.388-397>

РЕЗЮМЕ

Статията е опит за разглеждане на правни и етични въпроси по отношение на новите изследвания и технологично развитие. С оглед на факта, че има различни нови отношения, които се основават на развитието на съвременните технологични изследвания през последните десетилетия, съществува необходимост от законови разпоредби, за да се гарантира спазването на определени етични и правни принципи. Тъй като науката и бизнесът непрекъснато се развиват, някои причини, предизвикателства и опасности на Четвъртата индустриална революция бяха разгледани внимателно. Задълбочено са анализирани факторите пред това явление и влиянието му на различни нива, а именно право и етика. Поради новите изследвания и развитие на технологиите изглежда има разнообразна динамика и фундаментални промени, които са сериозно предизвикателство за съществуващите правни и етични рамки.

Ключови думи: Четвърта индустриална революция, Седма рамкова програма, Конвенция за правата на човека и биомедицината, Конвенция от Овиедо, Харта на основните права, Съвет на Европа, Директива за биотехнологиите, Европейска комисия.

7. Hristova, A., *Challenges for International Environmental Law in the Transition to a Low-Carbon and Energy-Efficient Economy*, 2018; ЗАЩИТА ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО И НАЦИОНАЛЬНОГО ПРАВА = PROTECTION OF ENVIRONMENT: INTERACTION BETWEEN

INTERNATIONAL AND NATIONAL LAW *материали кръглого стола XVI Международного конгреса «Блищенковские чтения». Российский университет дружбы народов. 2019 Издательство: Российский университет дружбы народов (РУДН) (Москва), с. 52 – 55.*

РЕЗЮМЕ

Предизвикателствата, пред които е изправено международното екологично право, са особено важни в рамките на процеса на трансформация към нисковъглеродна и енергийно ефективна икономика. Съществува различна терминология в теорията за зелена или нисковъглеродна икономика, като нисковъглеродна икономика (LCE) и ниско-въглеродна икономика (LFFE) или декарбонизирана икономика. Това е индикатор както за развитието на доктрината, така и за наличието на специфични елементи, съставляващи нисковъглеродната икономика. Сред опитите за дефиниране на нисковъглеродна икономика се откроява следното разбиране, а именно "... концепцията за нисковъглеродна икономика, фокусът е специално върху емисиите на парникови газове (ПГ). Използвана е и концепцията за ресурсно ефективна нисковъглеродна икономика. Концепцията подчертава централната роля на ресурсната ефективност и енергийната ефективност за икономиката.

Ключови думи: международно екологично право, нисковъглеродна икономика, енергийна ефективност, емисии на парникови газове, ресурсна ефективност.

8. Христова, А., Системи за здравно осигуряване в Европейския съюз, сборник „Изследвания на правните проблеми в дигиталната среда”, Благоевград, УИ „Неофит Рилски”, 2019, ISBN 978-954-00-0196-8, с.50-58

РЕЗЮМЕ

От 1 януари 2007 г. Република България е държава членка на Европейския Съюз, което дава редица права и задължения на българските граждани. С присъединяването ни към Съюза стават директно приложими разпоредбите на европейските регламенти и директиви, уреждащи въпросите на социалното и здравното осигуряване в контекста на правото на свободно придвижване и установяване на хора в рамките на Европейския съюз. Правото на медицинска помощ в Съюза зависи от непрекъснатите здравноосигурителни права на гражданите, придобити в компетентната им държава. Това е държавата по основната трудова заетост на европейските граждани като наети или самостоятелно заети лица. Здравните системи в ЕС работят чрез комбинация от публично финансиране (данъци или задължителни осигуровки), регулирани услуги и

универсално покритие, като целта е всеки гражданин да има достъп до качествено здравеопазване при минимално финансово натоварване.

Ключови думи: здравеопазване, системи за здравно осигуряване, медицинска помощ

9. Hristova, A., Chankova, D., Climate diplomacy – a growing foreign policy challenge, Tribune of comparative and international law. JURIDICAL TRIBUNE, 2020, pp.194, ISSN: 2247-7195, http://tribunajuridica.eu/arhiva/anul10v2_en.html.

РЕЗЮМЕ

Тази статия предоставя задълбочен анализ на значителното глобално предизвикателство, пред което са изправени международните организации през 21 век - изменението на климата. Изменението на климата има пагубно въздействие върху международната сигурност и стабилност. През последните десетилетия човечеството се сблъска с възникващи природни явления като повишаване на нивото на Световния океан, по-честа честота на мусонните валежи, влошени условия на екосистемите в дъждовните гори. Масивното нарастване на населението в Африка и Южна Азия също показва факта, че природните ресурси не са безкрайни и тяхното пестеливо използване се превръща в приоритет от световно значение. Управлението на изменението на климата е глобален проблем, чието решаване налага обединените усилия на цялата международна общност. И тук влиза в действие дипломатията за климата. Усилията на климатичната дипломатия трябва да се съсредоточат в две основни посоки. Първият приоритет е ограничаване на глобалното затопляне под 2°C в сравнение с прединдустриалните нива и предприемане на действия за намаляване на вредните емисии на парникови газове. Вторият приоритет е предприемането на адекватни мерки за справяне с последиците от изменението на климата, сред които т. нар. климатична миграция.

Ключови думи: климатична дипломатия, климатична миграция, изменение на климата, предизвикателство, международна миграция, устойчиво развитие.

10. Hristova, A., Belova, G., Georgieva, G., The Foreign Investors and Nationality concept under International Law, 4th International Scientific Conference – EMAN 2020 – Economics and Management: How to Cope With Disrupted Times, Online/Virtual, September 3, 2020, CONFERENCE PROCEEDINGS published by: Association of Economists and Managers of the Balkans, Belgrade, Serbia; ISBN 978-86-80194-30-1,

РЕЗЮМЕ

Въпреки че през последните години международната общност възприе широк подход, определението за чуждестранни инвеститори и чуждестранни инвестиции все още е много важно за развитието на международното инвестиционно право. Националността на чуждестранния инвеститор, независимо дали е физическо или юридическо лице, понякога е решаваща, особено пред международните юрисдикции. Документът се опитва да следва примерите от двустранни инвестиционни споразумения, както и от многостранни инструменти като Конвенцията на Международния център за уреждане на инвестиционни спорове (ICSID). Накратко е разгледан и един важен случай, засягащ България през последните десетилетия. Авторите обръщат внимание на някои нови моменти, преразглеждащи областта на уреждането на инвестиционни спорове в контекста на смесените споразумения на ЕС, особено след Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада.

Ключови думи: Инвестиционни споразумения, Конвенция ICSID, смесени споразумения на ЕС.

11. Белова Г., А. Христова “Пандемията COVID-19 и правата на възрастните хора” в: сборник с материали от Международната научна конференция „Основни права и медицинско право“, организирана от Института за държавата и правото при БАН, 26 май 2021 г., София, ISBN: 978-954-9583-38-0, с. 99-116

РЕЗЮМЕ

Статията разглежда развитието на т. нар. пандемично право в началото на XXI век и влиянието му върху правата и свободите на индивидите. Открит е подходът на ЕСПЧ относно задължителната изолация по делото *Enhorn v. Sweden*. Втората част на статията анализира спазването на правата на възрастното население по време на пандемията COVID – 19, възможните форми на дискриминация, както и предложенията за приемане на нова международна конвенция за защита на правата и достойнството на възрастните хора.

Ключови думи: пандемично право, COVID – 19, права на възрастните хора

12. Белова Г., А. Христова *Изменението на климата и влиянието му върху здравето през призмата на СЗО/Европа*, сп. „Международна политика”, бр.1/2021, с. 30-47. ISSN 2367-5373

РЕЗЮМЕ

Изменението на климата, изразяващо се в повишаването на температурите и променящите се метеорологични модели, има определени последици, свързани със загуба на благоприятното физическо и психическо състояние на индивида или производителността му. Авторите разглеждат последните документи на СЗО/Европа, в които се анализират важни фактори като екстремните топлинни вълни, движението на въздушните маси, променените модели на валежите, топенето на арктическия лед и затоплянето на световния океан и тяхното влияние върху здравния статус на населението на Европа, а именно увеличаването на сърдечно-съдовите, респираторните и някои инфекциозни заболявания. Обърнато е внимание и върху последици като измененията в продоволствената сигурност, икономическото неравенство и състоянието на уязвими групи хора.

Ключови думи: изменение на климата, здраве, продоволствена сигурност, неравенство.

13. Белова Г., А. Христова „Технологиите за лицево разпознаване и правата на човека“, В: сборник „Интелектуалната собственост в новото (не)нормално, 2021, С., изд. „За буквите – О писменехъ“, с. 211-221. ISBN: 978-619-185-481-3

РЕЗЮМЕ

Статията анализира въздействието на биометричните системи за лицево разпознаване върху утвърдените стандарти за защита на правата на човека. Авторите разглеждат правната природа на лицевите данни като чувствителна категория лична информация и подчертават значението на принципите за законосъобразност, пропорционалност и необходимост при тяхната обработка. Специален акцент се поставя върху правото на личен живот, защитата на личните данни и недискриминацията, които се оказват особено уязвими при използването на технологии за лицево разпознаване както от държавни органи, така и от частни субекти.

В статията се прави сравнителен преглед на европейската правна рамка, включително Общия регламент за защита на данните (GDPR), Хартата на основните права на ЕС и практиката на Европейския съд по правата на човека. Анализирани са и етичните измерения на автоматизираните системи, включително възможностите за

алгоритмична пристрастност, масово наблюдение и навлизане в личната сфера без информирано съгласие. Авторите подчертават необходимостта от въвеждане на по-строги регулаторни механизми, прозрачност при използване на подобни технологии и ефективни гаранции за защита на основните права.

В заключение се аргументира, че макар технологиите за лицево разпознаване да създават значителни ползи в сферата на сигурността и публичния ред, тяхното приложение следва да бъде подчинено на ясни правни стандарти, които гарантират защита на човешкото достойнство, автономията на личността и демократичните ценности.

Ключови думи: Биометрични данни, лицево разпознаване, основни права, защита на личните данни, масово наблюдение

14. Белова Г., А. Христова „PNR данни – историческо развитие и защита към настоящия момент”, сп. „Международна политика”, бр.1/2023, с. 7 - 30. ISSN 2367-5373

РЕЗЮМЕ

В статията е проследена уредбата на резервационните данни на пътниците (PNR данни) първоначално в Директива 95/46/ЕО, а впоследствие и Директива (ЕС) 2016/681, както и в поредицата споразумения за PNR данни главно между ЕС и САЩ, но също така между ЕС и Австралия, ЕС и Канада. Разгледана е оценката на Комисията относно прилагането на Директивата на ЕС за резервационните данни на пътниците през първите две години, която като цяло е положителна. Посочено е, че в решението си по делото C-817/19, *Ligue des droits humains* преди по-малко от година – на 21 юни 2022 г. Съдът на Европейския съюз (ЕС) постанови, че „при липса на действителна и настояща или предвидима терористична заплаха за държава членка, правото на ЕС не допуска национално законодателство, предвиждащо предаване и обработка на резервационни данни на пътниците (PNR данни) на вътрешни за ЕС полети и транспортни операции, извършвани с други средства в рамките на Европейския съюз”. В този смисъл, Съдът на ЕС заема по-рестриктивна позиция, особено по отношение на два въпроса: (1) по-строги ограничения по отношение на полетите и транспортните операции в рамките на ЕС; (2) по-строг подход към периодите на съхранение.

Ключови думи: PNR данни, Директива (ЕС) 2016/681, споразумения ЕС – САЩ, съдебна практика на Съда на Европейския съюз.

15. Христова А. „Околната среда и правата на човека“, сп. „Международна политика“, бр.2/2023, с. 7-18. ISSN 2367-5373.

РЕЗЮМЕ

Резюме: Статията разглежда нарастващото значение на загрижеността за околната среда в икономическия, политическия и социалния живот, особено в контекста на климатичната криза. От 70-те години на миналия век екологичната осведоменост непрекъснато нараства, като гражданите все по-често настояват за предприемане на мерки за опазване на природата. Появяват се предложения за признаване на правото на чиста околна среда като основно право на човека, редом с други фундаментални права. Международни и национални инициативи предлагат правни механизми, които дават възможност на гражданите да участват в процеса на вземане на решения, свързани с околната среда. Въпреки съществуващите предизвикателства, признаването на екологичните права се утвърждава като ключов елемент в съвременната политика и право.

Ключови думи: климатична криза, околна среда, право на чиста околна среда

16. Чанкова Д., Г. Белова, Н. Марин, А. Христова „Новите реалности, техните жертви и необходимостта от нов международен отговор“ в: сборник „Право и общество в (пост)пандемичния свят“, сборник с доклади от научна конференция по повод 30 години от създаването на Правно-историческия факултет, УИ „Неофит Рилски“, Благоевград, 2024, с.39-51. ISBN: 978-954-00-0393-1

РЕЗЮМЕ

Докладът представлява кратък обзор на новите и непознати предизвикателства, с които светът и Република България се срещнаха през последните години. Без съмнение, феноменът от първостепенна важност за съвременната реалност бе пандемията COVID – 19. Здравната криза обаче е съпътствана от редица други кризи – икономическа, политическа, социална и дори война. Така държавите и международната общност бяха поставени пред редица изпитания, някои от които все още остават нерешени и дори се задълбочават. Всичко това доведе до разширяване на традиционното разбиране за жертви и виктимизация и се отвори пространство за задълбочена дискусия за необходимия адекватен отговор.

Ключови думи: Пандемия COVID-19, „нови жертви“, обществени потребности, международна реакция.

**MONOGRAPHIC WORK AND PUBLICATIONS OF ASSIST. PROF. ANNA
DIMITROVA HRISTOVA, PhD
(ABSTRACTS IN ENGLISH)**

Monographic Study titled: **“International Legal Aspects of the Right to a Healthy Environment”**, Blagoevgrad, University Press “Neofit Rilski,” 2025, 181 pp., ISBN 978-954-00-0426-6

ABSTRACT

The monograph consists of three chapters that provide a comprehensive examination of the international legal aspects of the right to a healthy environment, from the universal to the local level.

Chapter One, *“The Environment and Human Rights,”* lays the solid theoretical foundations of the study by exploring the development of the right to a healthy environment in international and regional instruments.

Chapter Two, *“Climate Change and Human Rights,”* focuses on one of the most pressing aspects of contemporary environmental challenges and its relationship with human rights. It analyses emerging instruments for the protection of human rights in the context of climate change, as well as the relevant judicial practice in this field.

Chapter Three, *“Local Dimensions of the Human Right to a Healthy and Favourable Environment,”* represents the logical conclusion of the study, concentrating on the practical aspects of implementing this right at the level closest to citizens — the local level.

The connection between the second and third chapters is particularly well developed: the analysis of climate-related challenges serves as a natural bridge toward the discussion of the local dimensions of environmental rights. This structural organisation enables the reader to follow the logic of the argumentation and to understand how global challenges are refracted through local realities.

The most significant contribution of the monograph is the concept of a “green reading” of the European Charter of Local Self-Government, which serves as a practical tool for reinterpreting existing legal frameworks in light of environmental challenges. The analysis of the principle of subsidiarity in the context of environmental rights opens new perspectives for understanding the optimal distribution of competences among different levels of government. It demonstrates that environmental issues require not centralised solutions, but coordinated action at all levels, with a particularly important role for local communities.

Keywords: healthy environment, human rights, climate change litigation, local best environmental practices

1. Hristova, A., “New Trends in the EU Climate Change Policy,” *International Politics Journal*, 2014, Nos. 1–2, pp. 48–52. ISSN 2387-5373.

ABSTRACT

This article analyzes the evolution and main trends in European climate policy in the first decade of the 21st century. It follows how the European Union is gradually strengthening its commitments to reduce greenhouse gas emissions and adapt to climate change – both through legislative instruments and economic incentives. The author examines key policies such as the Emissions Trading System (ETS), regulatory frameworks for renewable energy and energy efficiency, as well as financial mechanisms to support green technologies. In addition, it emphasizes the growing importance of adaptation strategies: the EU is no longer focusing only on mitigation, but is increasingly developing resilience measures to the effects of climate change - at the national and regional level. Emphasis is placed on institutional challenges, such as the balance between national sovereignty and the common European approach, as well as the role of European institutions (European Commission, European Parliament) in the creation and implementation of climate policy. The article predicts that EU policy will continue to intensify, expanding and strengthening financing, regulatory and cooperation mechanisms, and that European trends can serve as a model for international climate initiatives.

Keywords: EU climate policy, greenhouse emissions, climate adaptation, emissions trading system (ETS), institutional cooperation

2. Hristova, A., “Environmental Protection as a Principal Area of Activity of the United Nations,” in *Proceedings of the International Scientific Conference “The United Nations: Historical Traditions and Contemporary Law”*, University Press “Neofit Rilski,” 2015, pp. 460–465.

ABSTRACT

The article analyzes the role of the United Nations as a global institutional mechanism for formulating and implementing environmental policies. The author traces the historical development of environmental initiatives within the UN, starting from the Stockholm conference in 1972, through the Rio Declaration (1992), to the UN Framework Convention on Climate Change and its subsequent protocols. It examines the role of specialized bodies such

as the United Nations Environment Program (UNEP), which help coordinate international action, set standards and promote sustainable development.

Emphasis is placed on the importance of multilateral cooperation and the principles of international environmental law, including the principles of sustainable development, prevention, polluter pays, and common but differentiated responsibility. The author emphasizes that the UN not only creates a normative framework, but also stimulates countries to implement specific policies through financial and technological mechanisms, as well as by raising public awareness. The role of the UN in linking environmental issues with topics such as peace, security, human rights and economic development is also noted.

In conclusion, the author argues that the environmental activity of the UN is gaining more and more strategic importance in the conditions of global climate changes and environmental crises, becoming a key factor for sustainable development and international security.

Keywords: United Nations, international environmental law, sustainable development, climate policy

3. Belova, G., & Hristova, A., Some problems related to the “human embryo” in the European Union Law. In International conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, Vol. 22, No. 2, 2016, pp. 292-297.

ABSTRACT

The following article is dedicated to the topic of human dignity - the human embryos and the legal framework they are regulated by in the EU: The Charter of Fundamental Rights of European Union and the EU Court practice. For the purpose, the authors look first and foremost at the EU Directive 98/44, regulating the legal protection of biotechnological inventions which aim at balancing the human beings' dignity and integrity with the need to preserve the social function of patents as a vector for the competitiveness of the European biotech industry. Two key EU Court cases are analyzed, both of which reflecting the evolution of the Court of Justice on the European Union's Case Law on Stem Cell Patents, namely Case C-34/10 *Oliver Brüstle v Greenpeace e. V.* and Case C-364/13 *International Stem Cell Corporation*. The article looks then at the European Citizens' Initiative “One of us”, which aims at securing Juridical protection of the dignity, the right to life, as well as to the integrity of every human being from conception in those areas of EU competence where such protection has a particular importance.

Keywords: human dignity, human embryo, stem cell patents, EU Court practice

4. Hristova, A., Belova, G. (2016) "Current Issues Related to Stateless Persons," in *Law, Politics, Administration Journal*, Vol. 3, No. 4/2016. ISSN 2367-4601.

ABSTRACT

Issues related to statelessness are part of the larger problem of protecting human rights both within the borders of the respective state and within the framework of international law. The state of "statelessness" is an issue that should be resolved jointly by regional and universal international organizations. In the 21st century, the number of stateless persons around the world is increasing, and the need to protect human rights in this important and significant aspect is becoming more and more widely recognized.

Keywords: human rights, statelessness, discrimination, equality, international organizations

5. Hristova, A., *Some issues connected with the international environmental law, International policy*, XV/2019 (1), pp. 111-114.

ABSTRACT

This article discusses the challenges for the processes of transforming the economic governance models in line with the standards and norms of a low-carbon and energy-efficient economy established by the International Environmental Law. In this sense, the problems concerning the different levels of technological development are mentioned and it is proposed to introduce a more flexible and realistically applied individual approach, corresponding to the real state of a certain region. Attention is drawn to the measures and programs for energy efficiency on the territory of the EU and the Republic of Bulgaria.

Keywords: International Environmental Law, low-carbon and energy-efficient economy, energy efficiency.

6. Hristova A., Georgieva G., *New Research and Technology Development: Some Legal and Ethical Issues*, Kutafin University Law Review, 2017; Volume 4, Issue 2: pp. 388-397. DOI: <https://doi.org/10.17803/2313-5395.2017.2.8.388-397> SCOPUS

ABSTRACT

The article is an attempt at examining the legal and ethical issues with regard to the new research and technological development. In view of the fact that there are various new relations that are based upon the development of modern technological research in recent decades, there is a necessity of legal regulations in order to ensure the compliance with certain ethical and

legal principles. Since science and business are continuously evolving, some reasons, challenges and dangers of the Fourth Industrial Revolution have been scrutinized. The factors facing this phenomenon and its influence on various levels, namely law and ethics, are thoroughly analyzed. Due to the new research and technology development there appear to be diverse dynamics and fundamental changes that are a serious challenge for the existing legal and ethical frameworks.

Keywords: Fourth Industrial Revolution, Seventh Framework Programme, Convention on Human Rights and Biomedicine, Oviedo Convention, Charter of Fundamental Rights, Council of Europe, Biotech Directive, European Commission

7. Hristova, A., *Challenges for International Environmental Law in the Transition to a Low-Carbon and Energy-Efficient Economy*, 2018; ЗАЩИТА ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО И НАЦИОНАЛЬНОГО ПРАВА = PROTECTION OF ENVIRONMENT: INTERACTION BETWEEN INTERNATIONAL AND NATIONAL LAW материалы круглого стола XVI Международного конгресса «Блищенковские чтения». Российский университет дружбы народов. 2019 Издательство: Российский университет дружбы народов (РУДН) (Москва), с. 52 – 55.

ABSTRACT

The challenges facing the international environmental law are particularly important within the process of transformation towards a low-carbon and energy efficient economy. There is a different terminology in the theory of a green or low-carbon economy, such as low-carbon economy (LCE) and low-fossil-fuel economy (LFFE) or decarbonised economy. This is an indicator both for the development of the doctrine and for the presence of specific elements constituting the low carbon economy. Among the attempts to define a low-carbon economy, the following understanding stands out, namely “... concept of the low carbon economy, the focus is specifically on greenhouse gas (GHG) emissions. The concept of the resource-efficient low carbon economy has also been used. The concept emphasises the central role of resource-efficiency and energy efficiency for the economy.

Keywords: International environmental law, Low-carbon economy, Energy efficiency, Greenhouse gas emissions, Resource efficiency

8. Hristova, A., “Health Insurance Systems in the European Union,” in *Studies on Legal Issues in the Digital Environment*, Blagoevgrad, University Press “Neofit Rilski,” 2019, ISBN 978-954-00-0196-8, pp. 50–58.

ABSTRACT

Since January 1, 2007, the Republic of Bulgaria is a member state of the European Union, which gives a number of rights and obligations to Bulgarian citizens. With our accession to the Union, the provisions of the European regulations and directives governing social and health insurance issues in the context of the right to free movement and establishment of people within the European Union become directly applicable. The right to medical care in the Union depends on citizens' continuous health insurance rights acquired in their competent country. This is the country of main employment of European citizens as employed or self-employed persons. Health systems in the EU work through a combination of public funding (taxes or compulsory insurance), regulated services and universal coverage, with the aim that every citizen has access to quality healthcare at a minimal financial burden.

Keywords: health care, health insurance systems, medical help

9. Hristova, A., Chankova, D., *Climate diplomacy – a growing foreign policy challenge*, *Tribune of comparative and international law. JURIDICAL TRIBUNE*, 2020, pp.194, ISSN: 2247-7195, http://tribunajuridica.eu/arhiva/anul10v2_en.html SCOPUS

ABSTRACT

This paper provides an in-depth analysis of a significant global challenge the international organizations are faced within the 21st century - climate change. Climate change has detrimental effects on international security and stability. In the past decades, humanity has faced emerging natural occurrences such as the increase in the World Ocean level, higher frequency of monsoon rainfalls, impaired conditions of the ecosystems in the rain forests. The massive population increase in Africa and South Asia also points to the fact that natural resources are not infinite, and their spare use becomes a priority of worldwide importance. Managing climate change is a global problem, the solution of which mandates the unified efforts of the entire international community. And this is where climate diplomacy comes at play. The efforts of climate diplomacy need to be focused on two primary directions. The first priority is limiting global warming under 2°C compared to the pre-industrial levels and taking actions to reduce the harmful emissions of greenhouse gases. The second priority is about taking adequate measures to handle climate change consequences, amongst which the so-called climate migration.

Keywords: climate diplomacy, climate migration, climate change, challenge, international migration, sustainable development

10. Hristova, A., Belova, G., Georgieva, G., *The Foreign Investors and Nationality concept under International Law, 4th International Scientific Conference – EMAN 2020 – Economics and Management: How to Cope With Disrupted Times, Online/Virtual, September 3, 2020, CONFERENCE PROCEEDINGS published by: Association of Economists and Managers of the Balkans, Belgrade, Serbia; ISBN 978-86-80194-30-1, ISSN 2683-4510 DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2020.193> <https://eman-conference.org/eman-2020-193/>*

ABSTRACT

Although in the last years the international community has adopted a broad approach, the definition of foreign investors and foreign investments is still very important for the development of international investment law. The nationality of the foreign investor, whether a natural person or legal entity, sometimes is decisive, especially in front of the international jurisdictions. The paper tries to follow the examples from bilateral investment agreements as well as from multilateral instrument such as the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) Convention. An important case concerning Bulgaria in past decades is also briefly discussed. The authors pay attention to some new moments re-developing the area of investment dispute settlement within the context of EU Mixed Agreements, especially after the EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement.

Keywords: Investment agreements, ICSID Convention, EU mixed agreements

11. Belova, G., Hristova, A., “The COVID-19 Pandemic and the Rights of Older Persons,” in *Proceedings of the International Scientific Conference “Fundamental Rights and Medical Law”, organised by the Institute of State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences, 26 May 2021, Sofia, ISBN 978-954-9583-38-0, pp. 99–116.*

ABSTRACT

The article examines the development of the so-called pandemic law at the beginning of the XXI century and its impact on the rights and freedoms of individuals. The ECtHR's approach to mandatory solitary confinement in *Enhorn v. Sweden*. The second part of the article analyzes the observance of the rights of the elderly population during the COVID-19 pandemic, the possible forms of discrimination, as well as the proposals for the adoption of a new international convention for the protection of the rights and dignity of the elderly.

Keywords: pandemic law, COVID-19, rights of the elderly

12. Belova, G., Hristova, A., “Climate Change and Its Impact on Health through the WHO/Europe Perspective,” *International Politics Journal*, No. 1/2021, pp. 30–47.

ISSN 2367-5373.

ABSTRACT

Climate change, expressed in rising temperatures and changing weather patterns, has certain consequences related to the loss of an individual's favorable physical and mental state or productivity. The authors review recent WHO/Europe documents that analyze important factors such as extreme heat waves, air mass movement, changed precipitation patterns, melting Arctic ice and global ocean warming and their impact on the health status of Europe's population, namely the increase in cardiovascular, respiratory and some infectious diseases. Attention is also paid to consequences such as changes in food security, economic inequality and the condition of vulnerable groups of people.

Keywords: climate change, health, food security, inequality.

13. Belova, G., Hristova, A., “Facial Recognition Technologies and Human Rights,” in *Intellectual Property in the New (Ab)Normal*, Sofia, “Za bukvite – O pismenehŭ” Publishing House, 2021, pp. 211–221. ISBN 978-619-185-481-3.

ABSTRACT

The article analyzes the impact of biometric facial recognition systems on established human rights protection standards. The authors consider the legal nature of personal data as a sensitive category of personal information and emphasize the importance of the principles of legality, proportionality and necessity in their processing. A special emphasis is placed on the right to privacy, the protection of personal data and non-discrimination, which are particularly vulnerable to the use of facial recognition technologies by both public authorities and private entities.

The article provides a comparative overview of the European legal framework, including the General Data Protection Regulation (GDPR), the EU Charter of Fundamental Rights and the case law of the European Court of Human Rights. The ethical dimensions of automated systems are also analyzed, including the potential for algorithmic bias, mass surveillance, and invasion of privacy without informed consent. The authors emphasize the need to introduce stricter regulatory mechanisms, transparency in the use of such technologies and effective guarantees for the protection of fundamental rights.

In conclusion, it is argued that although facial recognition technologies create significant benefits in the field of security and public order, their application should be subject to clear legal standards that guarantee the protection of human dignity, personal autonomy and democratic values.

Keywords: Biometrics, facial recognition, fundamental rights, protection of personal data, mass surveillance

14. Belova, G., Hristova, A., “PNR Data – Historical Development and Current Protection,” *International Politics Journal*, No. 1/2023, pp. 7–30. ISSN 2367-5373.

ABSTRACT

The article traces the regulation of passenger reservation data (PNR data) initially in Directive 95/46/EC and subsequently Directive (EU) 2016/681, as well as in the series of PNR data agreements mainly between the EU and the US, but also between the EU and Australia, the EU and Canada. The Commission's assessment of the implementation of the EU PNR Directive in the first two years was reviewed, which was generally positive. It is stated that in its decision in the case C-817/19, *Ligue des droits humains* less than a year ago - on 21 June 2022, the Court of Justice of the European Union (CJEU) ruled that "in the absence of an actual and present or foreseeable terrorist threat to a Member State, EU law does not allow national legislation providing for the transmission and processing of passenger reservation data (PNR data) on intra-EU flights and transport operations carried out with other funds within the European Union". In this sense, the Court of Justice of the EU took a more restrictive position, especially with regard to two issues: (1) stricter restrictions on flights and transport operations within the EU; (2) a stricter approach to storage periods.

Keywords: PNR data, Directive (EU) 2016/681, EU-US agreements, case law of the Court of Justice of the European Union.

15. Hristova, A., “The Environment and Human Rights,” *International Politics Journal*, No. 2/2023, pp. 7–18. ISSN 2367-5373.

ABSTRACT

The article examines the growing importance of environmental concerns in economic, political and social life, especially in the context of the climate crisis. Since the 1970s, environmental awareness has steadily increased, with citizens increasingly demanding measures to protect nature. Proposals are emerging to recognize the right to a clean environment as a basic human right alongside other fundamental rights. International and

national initiatives offer legal mechanisms that enable citizens to participate in environmental decision-making. Despite existing challenges, the recognition of environmental rights is being established as a key element in contemporary politics and law.

Keywords: climate crisis, environment, right to a clean environment

16. Chankova, D., Belova, G., Marin, N., Hristova, A., "The New Realities, Their Victims, and the Need for a New International Response," in Law and Society in the (Post-)Pandemic World, Proceedings of the Scientific Conference on the Occasion of the 30th Anniversary of the Establishment of the Faculty of Law and History, University Press "Neofit Rilski," Blagoevgrad, 2024, pp. 39–51. ISBN 978-954-00-0393-1.

ABSTRACT

The report is a brief overview of the new and unknown challenges that the world and the Republic of Bulgaria have encountered in recent years. Without a doubt, the phenomenon of primary importance for the modern reality was the COVID-19 pandemic. However, the health crisis is accompanied by a number of other crises - economic, political, social and even war. Thus, states and the international community were faced with a number of challenges, some of which still remain unresolved and are even deepening. All this led to an expansion of the traditional understanding of victims and victimization and opened up a space for an in-depth discussion about the necessary adequate response.

Keywords: The COVID-19 pandemic, "new victims", public needs, international response